

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2008-2009

11 december 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUUR, LANDBOUW, VISSERIJ EN
PLATTELANDSBELEID EN RUIMTELIJKE ORDERING EN ONROEREND ERFGOED

INHOUD

Interpellatie van de heer Bart Martens tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de gevolgen van enkele zwaarwegende gerechtelijke uitspraken voor het natuurbehoud in Vlaanderen	1
Met redenen omklede motie	6

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert

Interpellatie van de heer Bart Martens tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de gevolgen van enkele zwaarwegende gerechtelijke uitspraken voor het natuurbehoud in Vlaanderen

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, op 16 oktober 2008 heeft de Raad van State zich uitgesproken over de zaak-Martens versus het Vlaamse Gewest. In deze uitspraak wordt de aanduiding van gebieden als onderdelen van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) voor een aantal percelen van de beroepsindiener in de gemeente Sint-Martens-Latem nietig verklaard. Als motivatie voor deze beslissing verwijst de Raad van State naar het feit dat binnen een termijn van vijf jaar 125.000 hectare had moeten worden afgebakend. Het aangevochten besluit dateerde van na 20 januari 2003, de datum waarop de termijn van vijf jaar na de inwerkingtreding van het decreet is verstreken. De Raad van State heeft het besluit vernietigd omdat het te laat is genomen.

Dit betekent dat de Raad van State de termijn van vijf jaar als een vervaltermijn heeft opgevat. In de memorie van toelichting staat nochtans dat deze termijn als een termijn van orde moet worden beschouwd. De auditeur is hier trouwens ook van uitgegaan. Dit komt overeen met de vaste rechtspraak van de Raad van State, die stelt dat er slechts sprake is van een vervaltermijn indien de overschrijding uitdrukkelijk wordt gesanctioneerd. Dit is in het decreet betreffende het natuurbehoud niet het geval. De decreetgever heeft de termijn in artikel 17, paragraaf 1, tweede lid, als een operationele doelstelling ingeschreven. Het gaat hier om een termijn van orde, bedoeld om de afbakening zo snel mogelijk tot stand te brengen. De Raad van State volgt deze redenering blijkbaar niet.

Deze uitspraak beoordeelt een principiële rechtsvraag en kan ook gevolgen hebben voor andere bepalingen in het decreet. Ik denk hierbij aan de termijn voor de realisatie van de natuurrichtplannen. Ook in dit verband is melding van een termijn gemaakt. Indien de natuurrichtplannen die na het verstrijken van die termijn zijn opgesteld, op dezelfde manier onwettig worden verklaard, zitten we met een probleem.

Het Vlaamse Gewest blijkt niet over beroepsmogelijkheden tegen de uitspraak van de Raad van State te beschikken. Dit arrest kan nochtans een precedentwaarde krijgen. Dit kan de geloofwaardigheid van het Vlaams

natuurbeleid aantasten en de inspanningen van natuur- en milieubewegingen ondermijnen.

De mogelijke gevolgen van het arrest van de Raad van State zijn op dit ogenblik nog onduidelijk. Er kunnen gevolgen zijn voor de afbakening van andere gebieden. Bepaalde andere besluiten dateren immers ook van na 20 januari 2003. Hetzelfde geldt voor beslissingen om natuurrichtplannen op te stellen.

Een oplossing dringt zich dan ook niet enkel vanuit juridisch oogpunt op. We moeten tevens vermijden dat de doelstelling van het VEN en van het decreet betreffende het natuurbehoud, met name het creëren van een netwerk van waardevolle natuurgebieden, eventueel in het gedrang zou komen. Het VEN biedt de natuur bijkomende bescherming. Dit moet het mogelijk maken de aanwezige biodiversiteit te behouden of, indien nodig, te herstellen of verder te ontwikkelen.

Dit arrest van de Raad van State is niet de eerste gerechtelijke uitspraak die wezenlijke instrumenten van het natuurbehoudbeleid onderuit haalt. Eerder dit jaar heeft het Grondwettelijk Hof door middel van een ingrijpende uitspraak de in artikel 14 van het decreet betreffende het natuurbehoud omschreven zorgplicht ongrondwettelijk verklaard. De formulering is blijkbaar te weinig nauwkeurig en te weinig concreet en biedt blijkbaar te weinig rechtszekerheid.

De natuurindicatoren 2008, die enkele weken geleden zijn gepubliceerd, tonen nochtans nogmaals aan hoe slecht het met de biodiversiteit in Vlaanderen is gesteld. Indien we de nodige maatregelen niet treffen, dreigt 28 percent van de aanwezige soorten op termijn te verdwijnen. Deze soorten staan nu al op de zogenaamde rode lijst. Bovendien bevindt 26 percent van de soorten van Europees belang zich in een gunstige staat van instandhouding, terwijl 20 percent van die soorten zich in een matig ongunstige en 37 percent van die soorten zich in een zeer ongunstige staat van instandhouding bevindt. De habitats van Europees belang zijn er nog slechter aan toe. Volgens de door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) gepubliceerde natuurindicatoren bevindt driekwart zich in een zeer ongunstige staat van instandhouding.

De momenteel gerealiseerde oppervlakte van het VEN en het natuurverwevingsgebied, waarvan de realisatiegraad verwaarloosbaar is, kunnen niet beletten dat de versnippering van de natuur nog steeds wordt voortgezet. Dit vormt een ernstig knelpunt voor alle pogingen het verlies aan biodiversiteit te stoppen.

Het lijkt me onnodig de minister aan de in juni 2008 in Bonn gehouden internationale Biodiversiteitsconferentie

te herinneren. De minister heeft zich daar namens de Vlaamse Regering geëngageerd om de achteruitgang van de biodiversiteit in Vlaanderen tegen 2010 een halt toe te roepen. In het licht van dit engagement zou ik de minister willen vragen om snel een oplossing te vinden voor de ten gevolge van deze twee gerechtelijke uitspraken ontstane situatie. We moeten vermijden dat de verdere afbakening van het VEN hierdoor wordt gehypothecerd.

Mevrouw de minister, bent u het eens met de uitspraak van de Raad van State? Wat zijn de rechtstreekse juridische gevolgen van deze uitspraak voor de afbakening van het VEN? Hoe zit het met de uitvoeringsbesluiten van het decreet betreffende het natuurbehoud? Hoe zit het met vergunningen die binnen het VEN worden afgeleverd? Moeten deze vergunningen nog aan de hierbinnen geldende verscherpte natuurtoets worden onderworpen? Wat zijn de beleidsmatige gevolgen van deze uitspraak van de Raad van State voor de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)? Treft het arrest enkel de natuurlijke structuur of komt ook de afbakening van de agrarische structuur hierdoor in het gedrang? Heeft het arrest gevolgen op Europees vlak, bijvoorbeeld met betrekking tot de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijnen? Die richtlijnen vormen een beschermingsregime voor de door de Europese Commissie beschermde natuur in deze gebieden. We moeten tevens een oplossing op korte termijn vinden, zodat we op een rechtsgeldige wijze aan de verdere uitbouw van het VEN kunnen voortwerken.

Tot slot wil ik nog even in herinnering brengen dat ik u op 4 juni 2008 een actuele vraag heb gesteld over het feit dat het Grondwettelijk Hof de zorgplicht in het decreet betreffende het natuurbehoud ongrondwettelijk heeft verklaard. Ik heb toen op een snelle remediëring aangedrongen. Wat is in dit verband de stand van zaken?

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Mijnheer de voorzitter, wie stelt dat het met de Vlaamse biodiversiteit slecht gesteld is, trapt in feite een open deur in. De vernietiging van dit besluit is dan ook een zware slag.

Ik heb trouwens vernomen dat er momenteel zeven vernietigingsarresten zijn. Slechts één arrest baseert zich op de datum en de termijn. In de andere arresten haalt de Raad van State andere vernietigingsgronden aan. Deze arresten betreffen de afbakeningsplannen voor de vallei van de Grote Nete, Averbode, het Zoniënwoud, de vallei van de Boven-Zeeschelde, de Herk, het Manhovebos en de Kraenepoel.

Dat zijn er zeven die zijn vernietigd. Als ik goed geïnformeerd ben, zijn er samen met het dossier van het

arrest-Martens, nog 35 andere dossiers goedgekeurd in juli 2003, dus na de termijn van januari.

Mevrouw de minister, wat zult u doen om dit snel te remediëren? Bent u bereid om de vernietigingsgronden van die andere arresten te bekijken en na te gaan hoe het kan worden opgelost? Misschien is het opportuun om te denken aan een reparatie- of validatiedecreet om deze zaak recht te trekken.

Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Martens, als u mij vraagt of ik het eens ben met de uitspraak van de Raad van State, weet u dat mijn mening weinig ter zake doet. De Raad van State wikt en beschikt en wij moeten volgen.

Nadat het arrest mij ter kennis is gebracht, heb ik onmiddellijk mijn diensten aan het werk gezet om de juridische gevolgen in kaart te brengen. Het is een arrest dat betrekking heeft op één domein, maar dat potentieel heel wat grotere gevolgen kan hebben.

Ik heb ook een zeer uitvoerige mededeling gedaan aan de Vlaamse Regering, enkele weken geleden, omdat ik wenste dat alle ministers goed op de hoogte waren van het arrest en de mogelijke gevolgen en dus ook mee zouden nadenken over de mogelijke remediëring.

Een rechtstreeks juridisch gevolg van het arrest is dat het besluit van 18 juli 2003 met betrekking tot één van de afbakeningsplannen voor het VEN vernietigd wordt, althans wat betreft enkele percelen in Sint-Martens-Latem. We moeten als Vlaamse Gewest dat arrest uitvoeren.

De andere VEN-afbakeningen van 2003 zijn als geheel niet rechtstreeks bedreigd door het besproken arrest. Mijnheer Daems, het besluit van 18 juli 2003 maakt deel uit van een reeks van 37 besluiten van de Vlaamse Regering die, op voorstel van de toen bevoegde Vlaamse minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, allemaal op die dag werden vastgesteld. Die gingen altijd over een andere VEN-zone, maar op die ene bewuste dag, 18 juli 2003, werd 85.000 hectare VEN-gebied afgebakend.

Mijnheer Martens, zoals u terecht zei, gaat het over een termijn die als vervaldatum wordt aangemerkt, ondanks een andere memorie en een ander verslag van de auditeur. Maar goed: de Raad van State wikt en beschikt. Het gevolg van de in de beslissing van de Raad van State weerhouden interpretatie van artikel 17, paragraaf 1, van het Natuurdecreet, is wel dat de afbakeningsprocedure van artikel 21 van het Natuurdecreet in de toekomst niet meer kan worden gebruikt. Men

kan natuurlijk niet verder afbakenen als men zegt dat het een vervaltermijn is.

Met betrekking tot de uitvoeringsbesluiten die genomen zijn in uitvoering van het Natuurdecreet kan worden gesteld dat, ten gevolge van dit arrest, de toepassing ervan in het gedrang komt, in zoverre uiteraard deze besluiten het VEN geheel of ten dele als toepassingsgebied hebben. Dat is zeker het geval met een belangrijk deel van de uitvoeringsreglementering inzake natuurbehoud. Er zijn ook meerdere verordenende, auto-executieve bepalingen in het Natuurdecreet zelf die rechtstreeks georiënteerd zijn op de afgebakende VEN-gebieden. Men bakent af en eens dat is gebeurd, is er een hele reeks reglementering daarop van toepassing. De toepassing daarvan komt dus ook in het gedrang.

De administratie of de uitvoerende macht moet die uitvoeringsbepalingen en verordenende bepalingen nog steeds toepassen op het VEN, met uitzondering uiteraard van die onderdelen van de afbakening die door het besproken arrest en andere arresten zijn vernietigd.

Maar, ook rechtsonderhorigen die aan bepalingen onderworpen zijn of worden met betrekking tot niet-vernietigde onderdelen van het VEN, kunnen voor de gewone rechtbanken of de Raad van State nu opwerpen dat die bepalingen ten onrechte op hen worden toegepast. Zij zouden dat kunnen doen door te stellen dat de rechter het afbakingsbesluit voor het onderdeel van het VEN dat op hen betrekking heeft, op grond van artikel 159 van de Grondwet, buiten toepassing moet laten, omdat het op onwettige wijze is tot stand gekomen. Het is dus een arrest dat wel een cascade tot gevolg zou kunnen hebben.

In artikel 159 van de Grondwet staat: “De hoven en rechtbanken passen de algemene, provinciale en plaatselijke besluiten en verordeningen alleen toe in zoverre zij met de wetten overeenstemmen.”

De reden van een beroep op artikel 159 van de Grondwet ligt in het feit dat alle definitieve afbakingsbesluiten van het VEN buiten de bewuste termijn van artikel 17, paragraaf 1, tot stand zijn gekomen. Als de rechter dan het standpunt volgt dat de Raad van State over die termijn heeft ingenomen in het arrest-Martens, dan zal hij besluiten dat de betrokken uitvoeringsbepalingen of decretale, verordenende bepalingen niet van toepassing zijn op de partijen in het geding.

Dat wil zeggen dat rechtsonderhorigen, als ze aangesproken worden op niet-naleving van specifiek deze verordenende bepalingen of van deze uitvoeringsreglementering, of als ze daarmee op een andere wijze in conflict komen, telkens als verweer zouden kunnen aanvoeren dat deze bepalingen of reglementeringen refereren aan iets dat niet op een rechtsgeldige wijze tot

stand is gekomen. Die ene vernietiging heeft toch wel op meer impact dan op een paar perceeltjes in Sint-Martens-Latem.

Dat zou de afdwinging van deze verordenende bepalingen of van deze reglementering in het gedrang brengen, omdat er, in de concrete gevallen die zich voordoen, uiteindelijk aan de rechter kan worden gevraagd, al dan niet met succes, om het bewuste VEN-afbakingsbesluit op grond van artikel 159 van de Grondwet buiten toepassing te laten.

Het voorgaande geldt ook voor het beoordelen en verlenen van vergunningen met betrekking tot een activiteit in of met impact op het VEN. Die beoordeling en vergunningverlening zal nog steeds, voor zover uiteraard de vergunningsaanvraag geen betrekking heeft op vernietigde onderdelen van het VEN, onderhevig zijn aan de verscherpte natuurtoets vervat in artikel 26bis van het Natuurdecreet en waarvan de procedure in dat verband wordt geregeld in de artikelen 32 tot en met 44 van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid.

Maar, ook hier zal de vergunningaanvrager die geconfronteerd wordt met een op het VEN gebaseerde weigering of met VEN-gerelateerde voorwaarden waarin hij zich niet kan vinden, die weigering of die voorwaarden, na uitputting van de administratieve beroepsmogelijkheden, kunnen aanvechten voor de Raad van State.

Daar komt dan weer artikel 159 van de Grondwet aan de oppervlakte, want men zou kunnen opwerpen dat de Raad van State het VEN-afbakingsbesluit met betrekking tot de betrokken percelen buiten toepassing moet laten, omdat het onwettig en dus buiten de vervaltermijn is tot stand gekomen. We moeten natuurlijk afwachten of de raad zijn eigen principes zal volgen en die interpretatie zal bevestigen.

Mijnheer Martens, mijnheer Daems, ik heb gepoogd om duidelijk te maken wat de mogelijke gevolgen zijn van het arrest. Rechtstreeks gaat het alleen maar over die percelen, maar potentieel zijn er toch wat gevaren, dus we mogen daar niet licht overheen gaan.

Over het beleidsmatig aspect denken mijn juristen dat er op zich eigenlijk geen juridische impact is vanuit het betrokken arrest voor de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, want dat voorziet eveneens in de afbakening, via gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, van grote eenheden natuur (GEN) en grote eenheden natuur in ontwikkeling (GENO).

De opgave tot afbakening van 125.000 hectare GEN en GENO via gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen is immers niet alleen in de bindende

bepalingen van de gecoördineerde versie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen opgenomen. De opgave werd ook bekrachtigd bij decreet van 19 maart 2004, dus na het verstrijken van de termijn van vijf jaar. Het Vlaams Parlement heeft dus in 2004 bevestigd dat die 125.000 hectare GEN en GENO nog steeds via gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen moeten worden afgebakend. Ik durf dus te besluiten dat er geen beleidsmatig gevolg is voor de operaties die moeten leiden tot de vaststelling van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen met afbakening van VEN als voorwerp en in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Wel lijkt het zo te zijn dat de “herbevestiging van de agrarische gebieden”, dat één van de belangrijkste begeleidende operaties bij de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen tijdens deze legislatuur is, een beetje in een ander daglicht komt te staan. Er werd voor geopteerd om via herbevestigingen een snelle oplossing te bieden voor de afbakening van de agrarische structuur. Die keuze werd bekrachtigd bij regeringsbeslissing van 3 juni 2005, daar het initiële uitgangspunt bij de herbevestigingsoperaties de premisse was dat er een “achterstand” moest worden ingehaald in vergelijking met de natuursector, vanwege de afbakening, in 2003, van 85.000 hectare VEN-gebieden. Indien er nu van moet worden uitgegaan dat de afdwinging van de aan VEN verbonden regelgeving verzwakt is, moeten we ons natuurlijk afvragen of er nog een voorsprong is.

De uitspraak heeft geen rechtstreekse gevolgen voor de speciale beschermingszones of voor de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen. Wel is het zo dat afgebakend VEN in feite kan gelden als een belangrijke instandhoudingsmaatregel. De verzwakking op het niveau van afdwinging lijkt dan ook relevant te zijn voor de implementatie van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Er is immers een sterke overlapping tussen VEN en de speciale beschermingszones. Zo omvatte bijvoorbeeld het al afgebakende VEN/IVON in 2006 ongeveer 55 percent van de Habitatrichtlijngebieden. Dat vindt u terug in het Natuurrapport (NARA) op pagina 179. Hiermee is het VEN een van de centrale instrumenten in de implementatie van de Habitatrichtlijngebieden, namelijk het instrument met het relatief grootste bereik.

Als het regulerend kader juridisch en beleidsmatig verzwakt wordt, dan vermindert ook de bruikbaarheid van VEN voor de correcte uitvoering van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In dat geval moet, nog meer dan voorheen, een beroep worden gedaan op beheersovereenkomsten, uitgebreide bosbeheerplannen, verwervingen en zo meer. Dat zijn operaties die een grote input van financiële middelen vereisen om de doelstellingen van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn te kunnen realiseren.

We komen nu tot de oplossing. Ik heb goed mijn best gedaan om het probleem te schetsen, maar we moeten natuurlijk ook een oplossing vinden en daarbij moeten we

rekening houden met alle voorgaande premissen en mogelijke gevaren. Nietsdoen is geen optie. Ik heb daarom aan mijn diensten de opdracht gegeven om de ontstane situatie heel grondig te onderzoeken om op korte termijn tot een robuuste ‘oplossingsrichting’ te komen. Ik herhaal dat ik de Vlaamse Regering via een mededeling, waarin klare wijn wordt geschonken, van de situatie op de hoogte heb gebracht.

Wat kunnen we doen? We zouden de termijnbepaling gewoon kunnen verwijderen: repareren en weg ermee. Zo’n eenvoudige verwijdering heeft allicht baat voor de eventuele toekomstige afbakeningsoperaties, maar brengt geen oplossing voor de in 2003 doorgevoerde VEN-afbakeningen met betrekking tot 85.000 hectare. Voor de toekomst is er dus geen probleem, maar voor het verleden wel. Voor die besluiten blijft het een probleem dat er, in de optiek dat het om een vervaltermijn zou gaan, geen rechtsgrond was: vervallen is vervallen en artikel 159 hangt als een spook boven de andere besluiten. Het is dus van belang om ons, met het oog op de wettigheid van de besluiten van de Vlaamse Regering, te plaatsen op de datum van totstandkoming van die besluiten en dat is 18 juli 2003. Dat betekent dat een decretaal initiatief zou moeten terugwerken in de tijd.

Een eerste piste om te bewerkstelligen dat niet de gehele afbakening van 2003 op de helling komt te staan, is het uitvaardigen van een interpretatief decreet. Daarin moet dan worden bepaald wat de juiste interpretatie is van de bewuste termijnbepaling van artikel 17, paragraaf 1, van het Natuurdecreet. Het interpretatief decreet zal vastleggen hoe die termijnbepaling moet worden begrepen, met name als een termijn van orde of, anders gesteld, als een termijn waarbinnen de Vlaamse Regering er weliswaar naar moet streven om 125.000 hectare VEN af te bakenen, maar zonder dat zij de bevoegdheid daartoe verliest eenmaal de termijn voorbij is. Belangrijk om te vermelden is dat het de aard is van een interpretatief decreet dat het terugwerkt tot het ogenblik dat de geïnterpreteerde rechtsregel in werking is getreden. De interpretatieve bepaling legt dus met terugwerkende kracht een geïnterpreteerde bepaling uit. Met andere woorden: iets dat werd ingevoerd, kan acht jaar later perfect worden geïnterpreteerd.

Een tweede piste bestaat in het doorvoeren van een decretaale wijziging waaraan terugwerkende kracht wordt verleend. Anders dan een interpretatief decreet, dat de geïnterpreteerde bepaling formeel niet wijzigt, maar slechts uitlegt, heeft een wijzigend decreet tot gevolg dat de termijnbepaling inhoudelijk wordt gewijzigd. Zo zou bijvoorbeeld de termijn van artikel 17, paragraaf 1 geschrapt of verlengd kunnen worden. Als we denken aan het verlenen van terugwerkende kracht, dan is die aan heel strikte voorwaarden gebonden.

Mijn administratie is beide pistes – interpretatief decreet of een nieuwe inhoud met terugwerkende kracht – aan

het onderzoeken. Het lijkt op het eerste gezicht het eenvoudigst om de eerste piste te bewandelen. Wij onderzoeken nu nog wat juridisch het meest sluitend is.

Mijnheer Martens, u stelde ook een vraag over de actuele vraag die u mij hebt gesteld. Er is een voorstel met betrekking tot een aangepast artikel 14 van het decreet Natuurbehoud opgenomen in het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en tot wijziging aan diverse bepalingen inzake de milieuhandhaving. U hebt daarnet al gezegd dat het hof in dat arrest geoordeeld heeft dat de termen ‘handelingen’ en ‘natuurelementen’ op zich niet de definitie kunnen vormen van een misdrijf, zonder ontoelaatbare rechtszekerheid te creëren. Die termen hebben namelijk, aldus het hof, geen voldoende nauwkeurige inhoud om een misdrijf te kunnen definiëren.

In het ontwerp van decreet wordt het begrip ‘handelingen’ daarom vervangen door specifiekere termen. Twee bezorgdheden vormden het uitgangspunt voor het zoeken naar een nieuwe omschrijving. Ten eerste is er de bezorgdheid om tot een omschrijving te komen die voldoende specifiek is om de toets van het strafrechtelijke wettigheidsbeginsel te doorstaan, zonder in een ellenlange opsomming te vervallen van zeer specifieke handelingen die allemaal onder de huidige zorgplichtbepaling zouden kunnen vallen. Ten tweede is er de bezorgdheid om toch nog een voldoende algemene omschrijving te gebruiken om die handelingen te kunnen omvatten die de belangrijkste rechtstreekse bedreiging kunnen vormen voor de natuurelementen. De ontworpen omschrijving bedoelt, algemeen gesteld, vooral fysieke of rechtstreekse ingrepen te vatten op natuurlijke of deels natuurlijke habitats, ecosystemen en vegetaties.

Het begrip ‘natuurelementen’ is vervangen door een opsomming die samenvalt met de elementen ten behoeve waarvan de Vlaamse Regering krachtens artikel 13, paragraaf 1, van het Natuurdecreet alle nodige maatregelen voor het natuurbehoud kan nemen. Het gaat dan onder meer om de natuurlijke of deels natuurlijke habitats en vegetaties, om kleine landschapselementen en om wilde inheemse fauna en flora. Dit artikel 13 maakt overigens net zoals artikel 14 deel uit van hoofdstuk IV van het Natuurdecreet, dat de ‘algemene maatregelen ter bevordering van het natuurbehoud’ betreft.

In de ontworpen tekst wordt ook het tweede lid van artikel 14 vervangen. Nu bepaalt dat tweede lid dat de Vlaamse Regering een code van goede natuurpraktijk kan vaststellen ‘die de in het voorgaande lid bedoelde zorgplicht verduidelijkt’. Het Grondwettelijk Hof heeft hieruit en uit wat de parlementaire voorbereiding daarover vermeldt, afgeleid dat de decreetgever zelf het noodzakelijk acht de burger een ‘handleiding’ te bezorgen waarin hij richtlijnen inzake natuurbehoud zou kunnen terugvinden.

Het hof heeft ook gezegd dat de aanwending van de in artikel 14, tweede lid, vermelde machtiging aan de Vlaamse Regering de vastgestelde ongrondwettigheid niet zou kunnen verhelpen, gelet op de draagwijdte van het strafrechtelijke wettigheidsbeginsel. Het Grondwettelijk Hof heeft dus blijkbaar in dat tweede lid bevestiging gevonden van zijn standpunt over de strijdigheid van de natuurzorgplicht met dat wettigheidsbeginsel. Daarom voorziet de ontworpen tekst ook in de vervanging van de bepaling inzake de code van goede natuurpraktijk. In de ontwerp tekst wordt aan de codes van goede natuurpraktijk een meer autonoom statuut gegeven. Dat wil zeggen dat de code niet louter moet worden beschouwd als een instrument ter verduidelijking of ter nadere interpretatie van de zorgplicht. Tegelijk wordt in de ontwerp tekst ook duidelijkheid gebracht over het rechtsstatuut van de codes. Die codes zullen in beginsel vrijwillig toe te passen zijn, maar door verwijzing ernaar in bindende bepalingen kan er een verplichtend karakter aan worden gegeven.

Door dus ervoor te zorgen dat een code van goede natuurpraktijk niet langer beschouwd wordt als een louter instrument ter verduidelijking of ter nadere bepaling van de natuurzorgplicht, wordt ook meteen recht gedaan aan het auto-executieve karakter van de natuurzorgplicht, dat toch als een wezenskenmerk van de huidige zorgplicht kan worden beschouwd. Dit betekent dat er geen uitvoeringsmaatregelen zijn vereist, dat ze dus op zichzelf staan. De zorgplicht geldt rechtstreeks, ook in de ontworpen tekst die beoogt ze op nieuw strafrechtelijk sanctioneerbaar te maken.

Op drie punten zijn er duidelijke wijzigingen aangebracht die ervoor zouden moeten zorgen dat de nieuwe formuleringen de toets van het Grondwettelijk Hof kunnen doorstaan.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. U hebt op een treffende manier de ernst van de situatie en de cascade aan gevolgen die dit arrest met zich kan meebrengen, geschetst. Vandaar ook, mijnheer de voorzitter, dat ik in mijn titel het adjectief ‘zwaarwegend’ heb gebruikt. Het slaat op meer dan op die perceeltjes in Sint-Martens-Latem. Hier kunnen zeer verregaande gevolgen van uitgaan, niet alleen voor de verdere afbakening van het VEN maar ook voor beslissingen die al werden getroffen voor rechtsonderhorigen op basis van VEN-afbakeningen, beslissingen die op basis van dit arrest als onwettig zouden kunnen worden bestempeld.

Wij moeten er alles aan doen om dit zeer spoedig te repareren, te meer omdat dit ook gevolgen heeft voor onze Europese verplichtingen. Als we ons niet meer kunnen beroepen op VEN-afbakeningen om het

beschermingsregime voor Europees te beschermen habitats uit de grond te stampen en operationeel te maken, dan zullen we via andere en vaak veel duurdere instrumenten onze Europese verplichtingen moeten nakomen.

Mevrouw de minister, alles wijst erop dat we hierop snel een gepast antwoord moeten bieden. Het is goed dat u uw administratie de opdracht hebt gegeven om verschillende oplossingsrichtingen aan te reiken. Ik denk dat de formule van een interpretatieve bepaling die we zouden kunnen inschuiven in het Natuurdecreet, waarin we duidelijk maken dat het hier wel degelijk om een termijn van orde ging, nog de meest logische lijkt. Ik hoop alleen, mevrouw de minister, dat we daar nog deze legislatuur werk van maken.

Ik heb u op 4 juni de vraag gesteld over het ongrondwettelijk verklaren van de zorgplicht. U ging dat snel laten uitzoeken. Ik verneem nu van u dat het zou worden gemedieerd in het kader van het Milieuhandhavingsdecreet en de uitbreiding daarvan naar het milieubeheersrecht. Wanneer zullen wij die aanpassing en die decreetswijziging hier op onze tafel krijgen? De legislatuur duurt maar enkele maanden meer. Misschien zitten u en ik hier na juni 2009 niet meer. Ik hoop dat wij dit nog voor die datum kunnen afwerken en dat we binnen enkele maanden een voorontwerp van decreet of een ontwerp van decreet tot wijziging van het Milieuhandhavingsdecreet, met inbegrip van de reparatie van de zorgplicht, op onze banken kunnen krijgen.

De heer Patrick Lachaert: Correctheidshalve merk ik hier op dat de minister het Natuurdecreet niet heeft gemaakt. Ik heb alle vertrouwen in de juridische kennis van haar kabinet en van haarzelf om dat heel vlug op te lossen.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Dank u, mevrouw de minister, voor uw duidelijke antwoord. Ik onthoud dat u bereid bent om heel snel een initiatief te nemen. Ik hoop dat het er nog voor het einde van de legislatuur komt. U hebt alvast al onze steun voor de pistes die u zult bekijken.

Ik wou nog even terugkeren op mijn vraag. Er zijn nog zeven andere vernietigingsarresten betreffende afbakeningen. Daarvan ken ik de vernietigingsgronden niet. Mogelijk gaat het om kleine detailpuntjes. Maar mochten daaraan ook structurele problemen verbonden zijn met precedentswaarde, vraag ik u om deze ook te bekijken en eventueel in een decretaale aanpassing te betrekken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Martens, toen u mij die actuele vraag stelde, heb ik in de plenaire zitting gezegd dat ik het raar vond om daarover een actuele vraag te stellen. Ik heb immers maar enkele minuten tijd om daarop te antwoorden. Iets wat ongrondwettelijk

wordt verklaard omdat het te vaag is omschreven om strafrechtelijk te kunnen sanctioneren: dat is geen eenvoudige oefening. We zijn nu vijf maanden verder. Indien u het klare licht zou hebben om dat zomaar in een-twee-drie te veranderen, u zou het al aangeboden hebben. Maar deze oefening moet zorgvuldig worden gemaakt want ik wil vooral vermijden dat we iets decretaal zouden goedkeuren dat nog eens zou worden vernietigd omdat het weer te vaag is.

Het arrest betreffende het VEN heeft mijn administratie en mijzelf sterk verrast. Ik had de keuze tussen twee mogelijke denksporen. Ik kon enerzijds wachten tot de heer Martens of iemand anders hierover een vraag om uitleg zou stellen. Ik kon me anderzijds ook proactief opstellen. Dit dossier heeft eigenlijk betrekking op de hele Vlaamse Regering. Het arrest heeft, bijvoorbeeld, belangrijke gevolgen voor de ruimtelijke ordening.

Ik heb voor die tweede optie gekozen. Ik neem trouwens mijn hoed af voor mijn administratie. Ik heb haar de opdracht gegeven alle mogelijkheden te onderzoeken en ze heeft me al een oplossing aangereikt. Ik heb al een tekst met een voorstel tot remediëring klaar. Met betrekking tot deze tekst geldt evenwel dat we ook niet te snel mogen gaan. We moeten ervoor zorgen dat onze remediëring nadien niet weer in het water valt. Dat kan het natuurbeleid absoluut missen. Ik veronderstel dat de heer Martens het hiermee eens is.

De heer Martens vindt dat beide problemen nog voor het einde van de legislatuur moeten worden opgelost. Dat lijkt me evident. Het Vlaams Parlement moet zich hier echter ook over uitspreken. Het gaat hier om een aanpassing van het decreet betreffende het natuurbehoud. Iedereen weet dat de Vlaamse Regering in haar eentje geen decreten kan wijzigen.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Snelheid hoeft niet ten koste van kwaliteit te gaan. We moeten in elk geval voor een robuuste remediëring kiezen. Op dat vlak ben ik het eens met de minister. We moeten ervoor zorgen dat onze oplossing niet opnieuw door een uitspraak van het Grondwettelijk Hof of van de Raad van State wordt onderuitgehaald.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door de heer Martens werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.